

ՊՐՈԼԵԹԱՐՆԵՐ ԲՈՂՈՐ ՑԵՐԿՐՆԵՐԻ ՄԻԱՑԵՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

ՄԻՈՒԹՅԱՆ

ԿՈՆՍՏԻՏՈՒՑԻԱՆ

(ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՈՐԵՆՔԸ)

ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿՈՆՍՏԻՏՈՒՑԻԱՅԻ ՆԱԽԱԳԻԾԸ,
ՆԵՐԿԱՅՈՑՎԱԾ ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՐԾԿՈՄԻ
ԿՈՆՍՏԻՏՈՒՑԻԱՅԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԻՑ
ՅԵՎ ՀԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԳՏԱԾ ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՐԾԿՈՄԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ
ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԻ ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆՈՎԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄՈՐԻ
ՔՆՆԱՐԿՄԱՆԸ ԳՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԱԶՈՎ-ՍԵՎԺՈՎՅԱՆ ՅԵՐԿՐԱՅԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐԱՅԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ «ԳՐՈՉ»
ՌՈՍՏՈՎ-ԴՈՆ — 1936

392(47)

Խ-11

342 (97)

Պրոլետարներ բոլոր յերկրների, միացե՛ք
m-11

11 MAR 2011

01 MAR 2011
Apr. 6.

ւլ

05 FEB 2011

**ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՄԻՈՒԹՅԱՆ**

**ԿՈՆՍՏԻՏՈՒՑԻԱՆ
(ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՈՐԵՆՔԸ)**

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԿՈՆՍՏԻՏՈՒՑԻԱՅԻ ՆԱԽԱԳԻԾԸ,
ՆԵՐԿԱՅԱՑՎԱԾ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻՍԿՈՒՄԻ
ԿՈՆՍՏԻՏՈՒՑԻԱՅԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԻՑ
ՅԵՎ ՀԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԳՏԱԾ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻ
ԿԵՆՏՐՈՆԻՍԿՈՒՄԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ
ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԻ ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ
ՔՆՆԱՐԿՄԱՆԸ ԳՆՆԵՂՈՒ ՀԱՄԱՐ

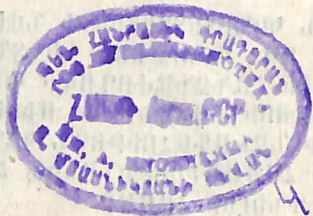
ԱԶՈՎ-ՍԵՎԾՈՎՅԱՆ ՅԵՐԿՐԱՅԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶԵՌԻԹՅՈՒՆ «ԳՈՂ»
ԳՈՍՏ 14-ԴՈՆ — 1936

f

11 SEP 2013

20623 34.687

БИБЛИОТЕКА
Академии Наук
УСРР



4 827 53

Ответственный по выпуску А. Г. Аваков
Пом. техред. Д. М. Джинибалаян

Уполкрайлит № С—5515. Формат 53x78 1/16. Сдано в набор
5 июля 1936 г. Подписано в печать 9 июля 1936 г. Объем 21 1/2
печатных листов. Заказ № 144. Тираж 2000

Типография краевого армянского издательства „ГРО“
Ростов н-Дону, Ворошиловский пр. № 27

ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԿՈՄԻՏԵՅԻ
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ ՎՈՐՈՇՈՂՈՒՄԸ

ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿՈՆՍՏԻՏՈՒՑԻԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

Լսելով Կոնստիտուցիոն Հանձնաժողովի նախագահ ընկեր ՍՏԱՂԻՆԻ զեկուցումը ԽՍՀՄ-ի Կոնստիտուցիայի նախագծի մասին, ԽՍՀ Միության Կենտրոնական Կոնստիտուցիոն Հանձնաժողովի կողմից ներկայացրած ԽՍՀ Միության Կոնստիտուցիայի նախագծին:

1. Հավանություն սալ ԽՍՀ Միության Կենտրոնական Կոնստիտուցիոն Հանձնաժողովի կողմից ներկայացրած ԽՍՀ Միության Կոնստիտուցիայի նախագծին:

3. Հրավիրել Խորհուրդների Համաժողովին և Կան Համագումար՝ ԽՍՀ Միության Կոնստիտուցիայի նախագիծը քննարկելու համար:

3. Խորհուրդների Համաժողովին և Կան Համագումարի հրավիրման ժամկետը սահմանել 1936 թվի նոյեմբերի 25-ը:

4. Հրապարակել ԽՍՀ Միության Կոնստիտուցիայի նախագիծը՝ համաժողովրդական քննարկման համար:

ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ
ԿՈՄԻՏԵՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀ՝ Մ. ԿԱԼԻՆԻՆ

ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ
ԿՈՄԻՏԵՅԻ ԳԱՐՏՈՒՂԱՐԻ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆՍՏԻ Ի. ՈՒՆՇԼԻԽՏ

Մտակվա, Կրեմլ, 1936 թվի հունիսի 11

ԳԼՈՒԽ Լ.

ՀԱՍԱՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

ՀՈՒՎԱԾ 1. Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միությունը բանվորների և գյուղացիների սոցիալիստական պետություն է:

ՀՈՒՎԱԾ 2. ԽՍՀՄ-ի քաղաքական հիմքը կազմում են աշխատավորների պատգամավորների խորհուրդները, վորոնք աճել և ամրացել են կալվածատերերի և կապիտալիստների իշխանությունը տապալելու և պրոլետարիատի դիկտատուրան նվաճելու շնորհիվ:

ՀՈՒՎԱԾ 3. ԽՍՀՄ-ում ամբողջ իշխանությունը պատկանում է քաղաքի և գյուղի աշխատավորներին՝ հանձնես աշխատավորների պատգամավորների խորհուրդների:

ՀՈՒՎԱԾ 4. ԽՍՀՄ-ի տնտեսական հիմքը կազմում են տնտեսության սոցիալիստական սիստեմը և արտադրության գործիքների և միջոցների սոցիալիստական սեփականությունը; վորոնք հաստատված են տնտեսության կապիտալիստական սիստեմի լիկվիդացիայի, արտադրության գործիքների և միջոցների մասնավոր սեփականության վերացման և մարդու կողմից մարդու շահագործման վոչնչացման շնորհիվ:

ՀՈՒՎԱԾ 5. ԽՍՀՄ-ում սոցիալիստական սեփականությունն ունի կամ պետական սեփականության ձև (համաժողովրդական ունեցվածք), կամ կոոպերատիվ-կոլխոզային սեփականության ձև (առանձին կոլխոզների սեփականություն, կոոպերատիվ միավորությունների սեփականություն):

ՀՈՒՎԱԾ 6. Հողը, նրա ընդերքը, ջրերը, անտառները, գործարանները, ֆաբրիկաները, շախտերը, հանքերը, յերկաթուղային, ջրային և ողային տրանսպորտը, բանկերը, կապի միջոցները, պետության կողմից կազմակերպված գյուղատնտեսական խոշոր ձեռնարկությունները (սովխոզները, մեքենատրակտորային կայանները և այլն), ինչպես նաև քաղաքների և արդյունաբերական կետերի բնակարանային հիմնական ֆոնդը հանդիսանում են պետական սեփականություն, այսինքն համաժողովրդական ունեցվածք:

ՀՈՒՎԱԾ 7. Կոլխոզների և կոոպերատիվ կազմակերպությունների շահարակական ձեռնարկություններն իրենց կենդանի և մեռյալ ինվենտարով, կոլխոզների և կոոպերատիվ կազմակերպությունների կողմից կատարվող արտադրանքը, ինչպես նաև նրանց հասարակական շենքերը կոլխոզների և կոոպերատիվ կազմակերպությունների հանրային, սոցիալիստական սեփականությունն են կազմում:

Յուրաքանչյուր կոլխոզային ընտանիք իր անձնական ոգտագործման համար ունի վոչ մեծ տնամերձ հողամաս և վորպես անձնական սեփականություն — սժանդակ տնտեսություն տնամերձ հողամասում, բնակարան, մթերատու անասուն, թուչուններ և գյուղատնտեսական մանր ինվենտար — գյուղատնտեսական արտելի կանոնադրության համաձայն:

ՀՈՒՎԱԾ 8. Կոլխոպների զբաղեցրած հողերն ամբողջովում են նրանց անժամկետ ոգտագործման համար, այսինքն՝ առհավետ:

ՀՈՒՎԱԾ 9. Տնտեսութայն սոցիալիստական սիստեմին զուգընթաց, վորը հանդիսանում է տնտեսութայն տիրող ձևը ԽՍՀՄ-ում, որենքով թույլատրվում է մենատնտես գյուղացիների և տնայնագործների մանր մասնավոր տնտեսություն, վորը հիմնված է անձնական աշխատանքի վրա և բացառում է ուրիշի աշխատանքի շահագործումը:

ՀՈՒՎԱԾ 10. Քաղաքացիների անձնական սեփականությունը՝ նրանց աշխատանքային յեկամուտների ու խնայողությունների նկատմամբ, բնակելի տան և ոժանդակ տնային տնտեսության նկատմամբ, տնային տնտեսության առարկաների ու պիտույքների նկատմամբ, ինչպես և անձնական սպառման ու հարմարութայն առարկաների նկատմամբ, պահպանվում է որենքով:

ՀՈՒՎԱԾ 11. ԽՍՀՄ-ի տնտեսական կյանքը վորոշում է նրան ուղղություն է տալիս պետական ժողովրդական տնտեսական պլանը՝ հոգուտ հանրային հարստութայն ավելացման, աշխատաւորներին նյութական ու կուլտուրական մակարդակի անշեղ բարձրացման, ԽՍՀՄ-ի անկախութայն ամրացման և նրա պաշտպանունակութայն ուժեղացման:

ՀՈՒՎԱԾ 12. ԽՍՀՄ-ում աշխատանքը յուրաքանչյուր աշխատունակ քաղաքացու պարտականությունն է՝ «Ով չի աշխատում, նա չի ուտի» սկզբունքով:

ԽՍՀՄ-ում իրականացվում է սոցիալիզմի հետևյալ սկզբունքը՝ «Յուրաքանչյուրից — ըստ նրա ընդունակությունների, յուրաքանչյուրին — ըստ նրա աշխատանքի»:

ԳԼՈՒԽ 11.

ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

ՀՈՒՎԱԾ 13. Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միությունը զաշնակից պետություն է, կազմված հետեվյալ իրավահավասար Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների կամավոր միավորման հիման վրա՝

Ռուսաստանի Խորհրդային Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Հանրապետության.

Ուկրայինական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության.

Բելոռուսական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության.

Ադրբեյջանյան Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության.

Վրացական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության.

Հայկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության.

Թուրքմենական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության?

Ուզբեկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության.

Տաճիկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության.

Ղազախական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության.

Կիրգիզական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության.

ՀՈՒՎԱԾ 14. Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության իրավասու-

թխանը՝ հանձինս նրա իշխանության բարձրագույն մարմինների և պետական կառավարման մարմինների, յենթակա յեն՝

ա) Միության ներկայացուցչություն ուղարկելը միջազգային հարաբերություններում, ուրիշ պետությունների հետ պայմանագրեր կնքելն ու վավերացնելը.

բ) պատերազմի և խաղաղության հարցերը.

գ) ԽՍՀՄ-ի կազմի մեջ նոր հանրապետություններ ընդունելը՝

դ) ԽՍՀՄ Կոնստիտուցիայի կատարման հրահրությունը և դաշնակից հանրապետությունների Կոնստիտուցիաների համապատասխանությունը ապահովումը ԽՍՀՄ Կոնստիտուցիայի հետ.

ե) միութենական հանրապետությունների միջև սահմանների փոփոխությունների հաստատումը.

զ) ԽՍՀՄ-ի պաշտպանության կազմակերպումը և ԽՍՀՄ-ի բոլոր զինված ուժերի ղեկավարումը.

ը) արտաքին առևտրի վարումը՝ պետական մենաշնորհի հիմունքով.

թ) պետական անվտանգության պահպանությունը.

յ) ԽՍՀՄ-ի ժողովրդատնտեսական պլանների սահմանումը.

ի) ԽՍՀՄ-ի միասնական պետական բյուջեի հաստատումը, ինչպես և այն տուրքերի և յեկամուտների հաստատումը, վորոնք ստացվում են միութենական, հանրապետական և տեղական բյուջեներ կազմելու համար.

լ) բանկերի, արդյունաբերական և գյուղատնտեսական հիմնարկների և ձեռնարկությունների, ինչպես նաև համամիութենական նշանակություն

ունեցող առևտրական ձեռնարկությունների կառավարումը.

խ) տրանսպորտի և կապի կառավարումը.

ծ) դրամական և վարկային սիստեմի ղեկավարումը.

կ) գույքերի պետական ապահովագրության կազմակերպումը.

հ) փոխառությունների կնքելն ու տալը.

ձ) հողագտագործման, ինչպես նաև ընդերքի, անտառների և ջրերի ոգտագործման հիմնական սկզբունքների սահմանումը.

ղ) լուսավորության և առողջապահության բնագավառում հիմնական սկզբունքների սահմանումը.

ճ) ժողովրդական տնտեսության հաշվառման միասնական սիստեմի կազմակերպումը.

մ) աշխատանքի որենսդրության հիմունքների սահմանումը.

յ) դատակազմության և դատավարության որենսդրությունը, քրեյական և քաղաքացիական որենսդրությունը.

ն) միութենական քաղաքացիության վերաբերյալ որենքները, ոտարերկրացիների իրավունքների վերաբերյալ որենքները.

շ) ամիստիայի ընդհանուր միութենական ակտերի հրապարակումը:

ՀՈՒՎԱԾ 15. Միութենական հանրապետությունների գերիշխանությունը սահմանափակված է միայն ԽՍՀՄ-ի Կոնստիտուցիայի 14-րդ հոդվածում մատնանշված շրջանակներում: Այդ շրջանակներից դուրս յուրաքանչյուր Միութենական հանրապետություն պետական իշխանություն իրագործում է ինքնուրույն կերպով: ԽՍՀՄ պահպանում է միութենական հանրապետությունների գերիշխան իրավունքները:

ՀՈՒՎԱԾ 16. Յուրաքանչյուր Միութենական հանրապետություն ունի իր Կոնստիտուցիան, վորը հաշվի չե առնում հանրապետության առանձնահատկությունները և կառուցված է ԽՍՀՄ-ի Կոնստիտուցիայի հետ լիովին համապատասխան:

ՀՈՒՎԱԾ 17. Յուրաքանչյուր Միութենական հանրապետությանն իրավունք է վերապահվում ազատ կերպով դուրս գալու ԽՍՀՄ-ից:

ՀՈՒՎԱԾ 18. Միութենական հանրապետությունների տերիտորիան չի կարող փոփոխվել առանց նրանց համաձայնության:

ՀՈՒՎԱԾ 19. ԽՍՀՄ-ի որենքները միատեսակ ուժ ունեն բոլոր Միութենական հանրապետությունների տերիտորիայում:

ՀՈՒՎԱԾ 20. Միութենական հանրապետության որենքի և համամիութենական որենքի միջև տարածայնություն լինելու դեպքում, գործում է համամիութենական որենքը:

ՀՈՒՎԱԾ 21. ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիների համար սահմանվում է միասնական միութենական քաղաքացիություն:

Միութենական հանրապետության ամեն մի քաղաքացի հանդիսանում է ԽՍՀՄ-ի քաղաքացի:

ՀՈՒՎԱԾ 22. Ռուսաստանի Խորհրդային Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Հանրապետությունը բաղկացած է՝ Ազով-Սևծովյան, Հեռավոր-Արևելյան, Արևմտյան Սիբիրի, Կրասնոյարսկի, Հյուսիսային Կովկասի լեքերամասերից, Վորոնեժի, Արևելյան Սիբիրի, Կորկու, Արևմտյան, Իվանովայի, Կալինինի, Կիրովի, Կույբիչևի, Կուրսկի, Լենինգրադի, Մոսկվայի, Ոմսկի, Որենբուրգի, Սարատովի, Սվերդլովի, Հյուսիսային, Ստալինգրադի, Չելյաբինի, Յարոս-

լավի մարզերից, Թաթարական, Բաշկիրական, Դաղստանի, Բուրյատ-Մոնղոլական, Կաբարդինո-Բալկարյան, Կալմիկյան, Կարելյան, Կոմի, Ղրիմի, Մարիյան, Մորդովյան, Մերձվոլգյան գերմանացիների, Հյուսիսային Ոսեթական, Ուլմուրտյան, Չեչեն-Ինգուշական, Չուվաշյան, Յակուտյան ավտոնոմ Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետություններից, Ադիգեյի, Հրեական, Կարաչայան, Ոյրատյան, Խակասյան, Չերքեսյան ավտոնոմ մարզերից:

ՀՈՒՎԱԾ 23. Ուկրայինական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունը բաղկացած է Վիննիցի, Դնեպրոպետրովյան, Դոնեցի, Կիևի, Ուկրաինայի, Խարկովի, Չերնիգովի մարզերից և Մոլդավիայի Ավտոնոմ Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունից:

ՀՈՒՎԱԾ 24. Ազրբեյջանյան Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության մեջ մտնում են Նախիջևանի Ավտոնոմ Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունը և Լեռնային Ղարաբաղի Ավտոնոմ մարզը:

ՀՈՒՎԱԾ 25. Վրացական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության մեջ մտնում են Աբխազիայի ԱԽՍՀ, Աջարիայի ԱԽՍՀ, Հարավային Ոսեթիայի Ավտոնոմ Մարզը:

ՀՈՒՎԱԾ 26. Ուզբեկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության մեջ մտնում է Կարա-Կալպակիայի ԱԽՍ Հանրապետությունը:

ՀՈՒՎԱԾ 27. Տաճիկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության մեջ մտնում է Լեոնային-Բադախշանի Ավտոնոմ մարզը:

ՀՈՒՎԱԾ 28. Ղազախական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունը բաղկացած է

Ակտյուբինի, Ալմա-Աթայի, Արևելյան-Ղազախստանի, Արևմտյան-Ղազախստանի, Կարագանդայի, Հարավային-Ղազախստանի մարզերից:

ՀՈՒՎԱԾ 29. Հայկական ԽՍՀ, Բելոռուսական ԽՍՀ, Թուրքմենական ԽՍՀ և Կիրգիզական ԽՍՀ իրենց կազմում չունեն ավտոնոմ հանրապետություններ, ինչպես նաև յերկրամասեր և մարզեր:

ԳԼՈՒԽ III.

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

ՀՈՒՎԱԾ 30. ԽՍՀՄ-ի Պետական իշխանության բարձրագույն մարմինը հանդիսանում է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը:

ՀՈՒՎԱԾ 31. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդն իրականացնում է, Կոնստիտուցիայի 14-րդ հոդվածի համաձայն, Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միությանը վերապահված բոլոր իրավունքները, քանի վոր Կոնստիտուցիայի ուժով նրանք չեն մտնում ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդին հաշվետու ԽՍՀՄ-ի որդանների — ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի Նախագահության, ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի և ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական Կոմիսարիատների իրավասության մեջ:

ՀՈՒՎԱԾ 32. ԽՍՀՄ-ում որենսդրական իշխանությունն իրականացնում է բացառապես ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը:

ՀՈՒՎԱԾ 33. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը Քաղկացած է յերկու պալատներից. Միութայն Խորհրդից և Ազգությունների Խորհրդից:

ՀՈՒՎԱԾ 34. Միութայն Խորհուրդն ընտրվում է ԽՍՀՄ-ի Քաղաքացիների կողմից՝ 300 հազար բնակչի համար մի պատգամավորի նորմայով:

ՀՈՒՎԱԾ 35. Ազգությունների Խորհուրդը կազմվում է այն պատգամավորներից, վորոնց առանձնացնում են միութենական ու ավտոնոմ հանրապետությունների Գերագույն Խորհուրդները և ավտոնոմ մարզերի աշխատավորության պատգամավորների խորհուրդները, յուրաքանչյուր միութենական հանրապետությունից 10-ական պատգամավոր, յուրաքանչյուր ավտոնոմ հանրապետությունից 5-ական պատգամավոր և յուրաքանչյուր ավտոնոմ մարզից 2-ական պատգամավոր:

ՀՈՒՎԱԾ 36. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդն ընտրվում է չորս տարվա ժամանակով:

ՀՈՒՎԱԾ 37. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի յերկու պալատներն ել՝ Միութայն Խորհուրդը և Ազգությունների Խորհուրդն իրավահավասար են:

ՀՈՒՎԱԾ 38. Միութայն Խորհրդին և Ազգությունների Խորհրդին հավասար չափով պատկանում է որենսդրական նախաձեռնությունը:

ՀՈՒՎԱԾ 39. Որենքը հաստատված է համարվում, յեթե նա ընդունված է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի յերկու պալատների կողմից՝ յուրաքանչյուրի պարզ մեծամասնությամբ:

ՀՈՒՎԱԾ 40. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի ընդունած որենքները հրապարակվում են ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի Նախագահության նախագահի և քարտուղարի ստորագրությամբ:

ՀՈՒՎԱԾ 41. Միութեան Խորհրդի և Ազգութիւնների Խորհրդի նստաշրջաններն սկսվում ու վերջանում են միաժամանակ:

ՀՈՒՎԱԾ 42. Միութեան Խորհուրդն ընտրում է Միութեան Խորհրդի նախագահին և նրա յերկու տեղակալներին:

ՀՈՒՎԱԾ 43. Ազգութիւնների Խորհուրդն ընտրում է Ազգութիւնների Խորհրդի նախագահին և նրա յերկու տեղակալներին:

ՀՈՒՎԱԾ 44. Միութեան Խորհրդի և Ազգութիւնների Խորհրդի նախագահները ղեկավարում են համապատասխան պալատների նիստերը և տնօրինում են նրանց ներքին կարգուկանոնը:

ՀՈՒՎԱԾ 45. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդը յերկու պալատների միացյալ նիստերը հերթով վարում են Միութեան Խորհրդի և Ազգութիւնների Խորհրդի նախագահները:

ՀՈՒՎԱԾ 46. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նստաշրջանները հրավիրվում են ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նախագահութեան կողմից տարին յերկու անգամ:

» Արտակարգ նստաշրջանները հրավիրվում են ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նախագահութեան կողմից նրա հայեցողութեամբ կամ միութենական հանրապետութիւններից մեկի պահանջով:

ՀՈՒՎԱԾ 47. Միութեան Խորհրդի և Ազգութիւնների Խորհրդի միջև տարաձայնութիւններ լինելու դեպքում հարցը հանձնվում է հավասարութեան սկզբունքով կազմված համաձայնեցուցիչ հանձնաժողովի վորոշմանը: Յեթե համաձայնեցուցիչ հանձնաժողովը համերաշխ վորոշման չի հանգում կամ յեթե նրա վորոշումը չի բավարարում

պալատներից մեկն ու մեկին, ապա հարցը յերկրորդ անգամ քննվում է պալատներում: Յերկու պալատների համերաշխ վորոշման բացակայութեան դեպքում, ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նախագահութիւնն արձակում է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը և նշանակում է նոր ընտրութիւններ:

ՀՈՒՎԱԾ 48. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը յերկու պալատների միացյալ նիստում ընտրում է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նախագահութիւն, բաղկացած ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նախագահութեան նախագահից, նրա չորս տեղակալներից, նախագահութեան քարտուղարից և նախագահութեան 31 անդամից:

ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նախագահութիւնն իր ամբողջ գործունեութեան համար յաշվետու յե ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդին:

ՀՈՒՎԱԾ 49. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նախագահութիւնը՝

ա) հրավիրում է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նստաշրջանները:

բ) մեկնաբանում է գործող որենքները՝ հրատարակելով համապատասխան հրամանագրեր:

գ) ԽՍՀՄ-ի Կոնստիտուցիայի 47-րդ հոդվածի հիման վրա արձակում է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը և նշանակում է նոր ընտրութիւններ:

դ) իր նախաձեռնութեամբ կամ միութենական հանրապետութիւններից մեկի պահանջով կազմակերպում է համաժողովրդական հարցում (ռեֆերենդում):

ե) փոխում է ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական կոմիսարների Խորհրդի և հանրապետութիւնների ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդների վորոշումներն:

ու կարգադրությունները՝ յեթե նրանք որենքին չեն համապատասխանում.

դ) ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նստաշրջանների միջև յեղած ժամանակաշրջանում պաշտոնից ազատում և նշանակում և ԽՍՀՄ-ի առանձին ժողովրդական կոմիտեաներին՝ ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական կոմիտեաներին Խորհրդի նախագահի առաջադրմամբ, հետագայում ներկայացնելով ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի հաստատմանը.

ը) պարգևատրում և ԽՍՀՄ-ի շքանշաններով.

թ) իրականացնում և ներման իրավունքը.

ժ) նշանակում և փոխում և ԽՍՀՄ-ի զինված ուժերի բարձր հրամանատարությունը.

ի) ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նստաշրջանների միջև ընկած ժամանակաշրջանում հայտարարում և պատերազմական դրություն՝ ԽՍՀՄ-ի դեմ պատերազմական հարձակում լինելու դեպքում.

լ) հայտարարում և ընդհանուր և մասնակի զորահավաք.

խ) վավերացնում և միջազգային պայմանագրերը.

ծ) նշանակում և հետ և կանչում ԽՍՀՄ-ի լիազոր ներկայացուցիչներին ոտարերկրյա պետութայուններում.

կ) ընդունում և ոտարերկրյա պետութայունների դիվանագիտական ներկայացուցիչների հավատարմագրերը.

ՀՈՒՎԱԾ 50. Միութայն Խորհուրդը և Ազգութայունների Խորհուրդն ընտրում են մանդատային հանձնաժողովներ, վորոնք ստուգում են յուրաքանչյուր պալատի պատգամավորների լիազորութայունները:

557284

Մանդատային հանձնաժողովի ներկայացմամբ պալատները վորոշում են կամ ճանաչել լիազորութայունները կամ բեկանել առանձին պատգամավորների ընտրութայունները:

ՀՈՒՎԱԾ 51. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը, յերբ ինքն անհրաժեշտ և գտնում, վորևե հարցի առթիվ նշանակում և քննիչ և վերաստուգիչ հանձնաժողովներ:

Բոլոր հիմնարկութայուններն ու պաշտոնատար անձինք պարտավոր են կատարելու այդ հանձնաժողովների պահանջները և ներկայացնել նրանց անհրաժեշտ նյութեր և փաստաթղթեր:

ՀՈՒՎԱԾ 52. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի պատգամավորը չի կարող դատական պատասխանատվութայն յենթարկվել կամ ձերբակալվել առանց ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի համաձայնութայն, իսկ այն ժամանակաշրջանում, յերբ չկա ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նստաշրջան, — առանց ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նախագահութայն համաձայնութայն:

ՀՈՒՎԱԾ 53. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի լիազորութայն ժամանակը լրանալիս կամ ժամկետից առաջ արձակվելուց հետո, ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նախագահութայնը պահում և իր լիազորութայունները մինչև ԽՍՀՄ-ի նորընտիր Գերագույն Խորհրդի կողմից ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նոր նախագահութայն կազմվելը:

ՀՈՒՎԱԾ 54. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի լիազորութայունների ժամանակը լրանալիս կամ ժամանակից առաջ արձակվելու դեպքում, ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նախագահութայնը նոր ընտրութայունները նշանակում և վոչ պիել, քան յերկու ամսվա ժամկետում՝ սկսած ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խոր-



հրդի լիազորության ժամանակին հանրապետության
ձևովեղու որից:

ՀՈՒՎԱԾ 55. ԽՍՀՄ-ի նորընտիր Գերագույն
Խորհուրդը հրավիրվում է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խոր-
հրդի նախկին կազմի նախագահության կողմից վոչ
ուշ, քան ընտրություններից մի ամիս հետո:

ՀՈՒՎԱԾ 56. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը
յերկու պալատների միացյալ նիստում կազմում է
ԽՍՀՄ-ի կառավարությունը — ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդա-
կան կոմիսարների Խորհուրդը:

Գ. ՈՒԵ IV.

ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

ՀՈՒՎԱԾ 57. Միութենական հանրապետության
պետական իշխանության բարձրագույն մարմինը
հանդիսանում է Միութենական հանրապետության
Գերագույն Խորհուրդը:

ՀՈՒՎԱԾ 58. Միութենական հանրապետության
Գերագույն Խորհուրդն ընտրվում է հանրապետու-
թյան քաղաքացիների կողմից՝ 4 տարվա ժամա-
նակով:

Ներկայացուցչության նորմաները սահմանվում
են միութենական հանրապետությունների կոնստի-
տուցիաներով:

ՀՈՒՎԱԾ 59. Միութենական հանրապետության
Գերագույն Խորհուրդը հանդիսանում է հանրապե-
տության միակ որենադիր մարմինը:

մասին հավորում է Լեյբենական հանրապետության
Իերագույն Խորհուրդը:

ա) ընդունում է հանրապետության կոնստի-
տուցիան և նրա մեջ փոփոխություններ և մըտ-
ցնում՝ ԽՍՀՄ-ի կոնստիտուցիայի 16-րդ հոդվածի
համաձայն:

բ) հաստատում է իր կազմի մեջ գտնվող ավտո-
նոմ հանրապետությունների կոնստիտուցիաները
և վորոշում է նրանց տերիտորիայի սահման-
ները:

գ) հաստատում է հանրապետության ժողովր-
դական տնտեսության պլանը և բյուջեն:

դ) ոգտվում է ամիստիայի և Միութենական
հանրապետության դատական մարմինների կողմից
դատապարտված քաղաքացիներին ներման իրավուն-
քով:

ՀՈՒՎԱԾ 61. Միութենական հանրապետության
Գերագույն Խորհուրդն ընտրում է Միութենական
հանրապետության Գերագույն Խորհրդի նախագա-
հություն՝ հետևյալ կազմով — Միութենական հանրա-
պետության Գերագույն Խորհրդի նախագահության
նախագահ, նրա տեղակալներ և Միութենական հան-
րապետության Գերագույն Խորհրդի նախագահու-
թյան անդամներ:

Միութենական հանրապետության Գերագույն
Խորհրդի նախագահության լիազորությունները վո-
րոշվում են Միութենական հանրապետության
կոնստիտուցիայով:

ՀՈՒՎԱԾ 62. Նիստերը վարելու համար Միու-
թենական հանրապետության Գերագույն Խոր-
հուրդն ընտրում է իր նախագահին և նրա տեղա-
կալներին:

ՀՈՒՎԱԾ 63. Միութենական հանրապետության Գերագույն Խորհուրդը կազմում է Միութենական հանրապետության կառավարություն—Միութենական հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդը:

ԳԼՈՒԽ V.

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

ՀՈՒՎԱԾ 64. Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության պետական իշխանության բարձրագույն գործադիր և կարգադրիչ մարմինը հանդիսանում է ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդը:

ՀՈՒՎԱԾ 65. ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդը պատասխանատու չէ ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի առաջ և հաշվետու չէ նրան:

ՀՈՒՎԱԾ 66. ԽՍՀ Միության Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդը վերոշումներ ու կարգադրություններ է հրատարակում՝ գործող որենքների հիման վրա և ի կատարումն այդ որենքների, և ստուգում է նրանց կատարումը:

ՀՈՒՎԱԾ 67. ԽՍՀ Միության Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի վերոշումների ու կարգադրությունների կատարումը պարտադիր է ԽՍՀ Միության ամբողջ տերիտորիայում:

ՀՈՒՎԱԾ 68. ԽՍՀ Միության Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդը՝

ա) միավորում և ուղղություն է տալիս ԽՍՀՄ-ի համամիութենական ու միութենա-հանրապետական ժողովրդական կոմիսարիատների և նրա յենթակա ուրիշ տնտեսական և կուլտուրական հիմնարկների աշխատանքներին:

բ) միջոցներ է ձեռք առնում ժողովրդական տնտեսության պլանի, պետական բյուջեյի կատարման և վարկային-դրամական սխեման ամրացնելու համար:

գ) միջոցներ է ձեռք առնում հասարակական կարգն ապահովելու, պետության շահերը պաշտպանելու և քաղաքացիների իրավունքները պահպանելու համար:

դ) իրականացնում է ընդհանուր ղեկավարությունն ոտարերկրյա պետությունների հետ ունեցած հարաբերությունների ասպարիզում:

ե) սահմանում է իսկական զինվորական ծառայության յենթակա քաղաքացիների յուրաքանչյուր տարվա կազմը, և ղեկավարում է յերկրի զինված ուժերի ընդհանուր շինարարությունը:

ՀՈՒՎԱԾ 69. ԽՍՀ Միության Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդն իրավունք ունի կառավարման ու տնտեսության՝ ԽՍՀ Միության իրավասությանը վերապահված բնագավառներում դադարեցնել Միութենական հանրապետությունների Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդների վերոշումների ու կարգադրությունների գործողությունը և փոխել ԽՍՀ Միության Ժողովրդական Կոմիսարների հրամաններն ու հրահանգները:

ՀՈՒՎԱԾ 70. ԽՍՀ Միության Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդը կազմվում է ԽՍՀ Միության Գերագույն Խորհրդի կողմից, հետևյալ կազմով:

ԽՍՀ Միութեան ժողովրդական Կոմիսարներ
Խորհրդի նախագահ,

ԽՍՀ Միութեան ժողովրդական Կոմիսարներ
Խորհրդի նախագահի տեղակալներ,

ԽՍՀ Միութեան Պետական Պլանային Հանձնա-
ժողովի նախագահ,

Խորհրդային Վերահսկողութեան Հանձնաժողովի
նախագահ,

ԽՍՀ Միութեան ժողովրդական Կոմիսարներ,
Մթերուսների Կոմիտեյի նախագահ,

Արվեստի գործերի Կոմիտեյի նախագահ,

Բարձրագույն դպրոցների գործերի Կոմիտեյի
նախագահ:

ՀՈՒՎԱԾ 71. ԽՍՀ Միութեան կառավարու-
թյունը, կամ ԽՍՀՄ ժողովրդական Կոմիսարը, վո-
րոնց ուղղված ե ԽՍՀՄ Գերագույն Խորհրդի պատ-
գամավորի հարցապնդումը, պարտավոր են վոչ պիելի
քան յերեք օրվա ընթացքում տալ բանավոր կամ
գրավոր պատասխան համապատասխան պալատում:

ՀՈՒՎԱԾ 72. ԽՍՀ Միութեան ժողովրդական
կոմիսարները վարում են պետական կառավարման
այն բնագավառները, վորոնք մտնում են ԽՍՀՄ
իրավասութեան մեջ:

ՀՈՒՎԱԾ 73. ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական կոմիսարնե-
րը, համապատասխան ժողովրդական կոմիսարիատ-
ների իրավասութեան սահմաններում, հրատարա-
կում են հրամաններ ու հրահանգներ՝ գործող որենք-
ների հիման վրա և ի կատարումն այդ որենքների,
ինչպես նաև ԽՍՀ Միութեան ժողովրդական կոմի-
սարների Խորհրդի վորոշումների ու կարգադրու-
թյունների հիման վրա և ստուգում են նրանց կա-
տարումը:

ՀՈՒՎԱԾ 74. ԽՍՀ Միութեան ժողովրդական
կոմիսարիատները լինում են կամ համամիութենա-
կան կամ միութենա-հանրապետական:

ՀՈՒՎԱԾ 75. Համամիութենական ժողովրդա-
կան կոմիսարիատները վարում են նրանց հանձնա-
բարձ պետական կառավարման ճյուղերը ԽՍՀՄ-ի
ամբողջ տերիտորիայի վրա, կամ անմիջականորեն
և կամ թե իրենց կողմից նշանակված մարմինների
միջոցով:

ՀՈՒՎԱԾ 76. Միութենական ժողովրդական
կոմիսարիատները վարում են իրենց հանձնարար-
ված պետական կառավարման ճյուղը միութենա-
կան հանրապետությունների նույնանուն ժողովրդա-
կան կոմիսարիատների միջոցով:

ՀՈՒՎԱԾ 77. Համամիութենական ժողովրդական
կոմիսարիատներին են վերաբերում հետեվյալ ժո-
ղովրդական կոմիսարիատները:

Պաշտպանութեան,

Արտաքին գործերի,

Արտաքին առևտրի,

Ճանապարհների հաղորդակցութեան

Կապի,

Ջրային տրանսպորտի,

Ծանր արդյունաբերութեան:

ՀՈՒՎԱԾ 78. Միութենա-հանրապետական ժո-
ղովրդական կոմիսարիատներին են վերաբերում՝

Մանրի արդյունաբերութեան,

Թեթև արդյունաբերութեան,

Անտառային արդյունաբերութեան,

Հողագործութեան,

Հացահատիկային և անասնապահական սովխոզ-
ների,

Ֆինանսների,
Ներքին առևտրի,
Ներքին գործերի,
Արդարադատության,
Առողջապահության ժողովրդական կոմիսարիատները:

Գ. ԱՌԻԵ VI.

ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

ՀՈՒՎԱԾ 79. Միութենական հանրապետության պետական իշխանության բարձրագույն գործադիր և կարգադրիչ մարմինը հանդիսանում է Միութենական հանրապետության ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդը:

ՀՈՒՎԱԾ 80. Միութենական հանրապետության ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդը պատասխանատու չէ Միութենական հանրապետության Գերագույն խորհրդի առջև և հաշվետու չէ նրան:

ՀՈՒՎԱԾ 81. Միութենական հանրապետության ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդը հրապարակում է վորոշումներ և կարգադրություններ ԽՍՀՄ և Միութենական Հանրապետության գործող օրենքների, ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական կոմիսարների վորոշումների ու կարգադրությունների հիման վրա և ի կատարումն այդ օրենքների և ստուգում է նրանց կատարումը:

ՀՈՒՎԱԾ 82. Միութենական հանրապետության ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդն իրավունք

ունի դադարեցնել ավտոնոմ հանրապետությունների ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդների վորոշումներն ու կարգադրությունները և փոխել յերկրամասերի, մարզերի և ավտոնոմ մարզերի գործադիր կոմիտեների, աշխատավորության պատգամավորների խորհուրդների վորոշումներն ու կարգադրությունները:

ՀՈՒՎԱԾ 83. Միութենական հանրապետության ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդը կազմվում է Միութենական հանրապետության Գերագույն խորհրդի կողմից, հետևյալ կազմով.

Միութենական հանրապետության ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի նախագահ,

Նախագահի տեղակալներ,

Պետական Պլանային Հանձնաժողովի նախագահ,

Ժողովրդական կոմիսարներ՝

Մանրի արդյունաբերության,

Թեթև արդյունաբերության,

Անտառային արդյունաբերության,

Հողագործության,

Հացահատիկային և անասնապահական սովխոզներին,

Ֆինանսների,

Ներքին առևտրի,

Ներքին գործերի,

Արդարադատության,

Առողջապահության,

Լուսավորության,

Տեղական արդյունաբերության,

Կոմունալ տնտեսության,

Սոցիալական ապահովության,

Մթերուսները կոմիտեյի լիազոր,
Արվեստի գործերի Վարչության պետ,
Համամիութենական ժողովրդական կոմիս-
սիաների լիազորներ:

ՀՈՒՎԱԾ 84. Միութենական հանրապետության
ժողովրդական կոմիսարները վարում են Միութենա-
կան հանրապետության իրավասությանը վերաբերող
պետական կառավարման ճյուղերը:

ՀՈՒՎԱԾ 85. Միութենական հանրապետության
ժողովրդական կոմիսարները համապատասխան ժողո-
վրդական կոմիսարիատների իրավասության սահ-
մաններում հրատարակում են հրամաններ ու հրա-
հանգներ՝ ԽՍՀ Միության և Միութենական հան-
րապետության որենքների հիման վրա և ի կատա-
րումն այդ որենքների, ԽՍՀ Միության ու Միութե-
նական հանրապետության ժողովրդական կոմիսար-
ների Խորհրդի վորոշումների ու կարգադրություն-
ների, ԽՍՀ Միության և Միութենական հանրա-
պետությունների ժողովրդական կոմիսարիատների
հրամանների ու հրահանգների հիման վրա և ի կա-
տարումն նրանց:

ՀՈՒՎԱԾ 86. Միութենական հանրապետության
ժողովրդական կոմիսարիատները լինում են միու-
թենա-հանրապետական կամ հանրապետական:

ՀՈՒՎԱԾ 87. Միութենական հանրապետության
ժողովրդական կոմիսարիատները վարում են իրենց
հանձնարարած պետական կառավարման ճյուղը,
յնևթարկվելով ինչպես Միութենական հանրապետու-
թյան ժողովրդական կոմիսարների Խորհրդին,
այնպես և ԽՍՀ Միության համապատասխան միու-
թենական հանրապետական ժողովրդական կոմիսա-
րիատին:

ՀՈՒՎԱԾ 88. Հանրապետական ժողովրդական
կոմիսարիատները վարում են իրենց հանձնարարած
պետական կառավարման ճյուղը, անմիջապես յն-
թարկվելով Միութենական հանրապետության ժողո-
վրդական կոմիսարների Խորհրդին:

ԳԼՈՒԽ VII.

ԱՎՏՈՆՈՄ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

ՀՈՒՎԱԾ 89. Ավտոնոմ Հանրապետության պե-
տական իշխանության բարձրագույն որգանը հան-
դիսանում է ԱԽՍ Հանրապետության Գերագույն
Խորհուրդը:

ՀՈՒՎԱԾ 90. Ավտոնոմ Հանրապետության Գե-
րագույն Խորհուրդն ընտրվում է հանրապետու-
թյան քաղաքացիների կողմից չորս տարի ժամա-
նակով՝ Ավտոնոմ Հանրապետության Կոնստիտու-
ցիայով սահմանված ներկայուցուցչության նոր-
մայով:

ՀՈՒՎԱԾ 91. Ավտոնոմ Հանրապետության Գե-
րագույն Խորհուրդը հանդիսանում է ԱԽՍ Հան-
րապետության միակ որենսդիր մարմինը:

ՀՈՒՎԱԾ 92. Յուրաքանչյուր Ավտոնոմ հան-
րապետություն ունի իր Կոնստիտուցիան, վորը
հաշվի յե առնում Ավտոնոմ հանրապետության
առանձնահատկությունները և կառուցված է միու-
թենական հանրապետության Կոնստիտուցիային
լիովին համապատասխան:

ՀՈՒՎԱԾ 93. Ավտոնոմ հանրապետութիւն Գերագույն Խորհուրդն իր հանրապետութիւն Կոնստիտուցիայի համաձայն ընտրում է Ավտոնոմ հանրապետութիւն Գերագույն Խորհրդի Նախագահութիւնն և կազմում է Ավտոնոմ հանրապետութիւն Ժողովրդական Կոմիսարները Խորհուրդը:

ԳԼՈՒԽ VIII.

ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

ՀՈՒՎԱԾ 94. Յերկրամասերում, ինքնավար մարզերում, շրջաններում, ռայոններում, քաղաքներում, գյուղերում (ստանիցաներում, գյուղերում, խուտորներում, ղշաղներում, աուլներում) պետական իշխանութիւն մարմինները հանդիսանում են աշխատավորների պատգամավորների խորհուրդները:

ՀՈՒՎԱԾ 95. Աշխատավորների յերկրային, մարզային, ինքնավար-մարզային, շրջանային, ռայոնական, քաղաքային, գյուղական (ստանիցաներ, գյուղեր, խուտորներ, ղշաղներ, աուլներ) պատգամավորների խորհուրդներն ընտրվում են համապատասխան կարգով—յերկրամասի, մարզի, ինքնավար մարզի, շրջանի, ռայոնի, քաղաքի, գյուղի աշխատավորների կողմից յերկու տարի ժամանակով:

ՀՈՒՎԱԾ 96. Աշխատավորների պատգամավորների խորհուրդներում ներկայացուցչութիւն նորմաները սահմանվում են միութենական հանրապետութիւնների կոնստիտուցիաներով:

ՀՈՒՎԱԾ 97. Աշխատավորների պատգամավորների խորհուրդները ղեկավարում են իրենց յեն-

թակա կառավարման մարմինների գործունեութիւնը, ապահովում են պետական կարգ ու կանոնի պահպանումը, որենքների և քաղաքացիների իրավունքների պահպանումը, իրականացնում են տնտեսական և կուլտուրական տեղական շինարարութիւնը, սահմանում են տեղական բյուջեն:

ՀՈՒՎԱԾ 98. Աշխատավորների պատգամավորների խորհուրդներն ընդունում են վորոշումներ և տալիս են կարգադրութիւններ այն իրավունքների սահմաններում, վորոնք թույլատրվում են ԽՍՀՄ և Միութենական հանրապետութիւն որենքներով:

ՀՈՒՎԱԾ 99. Յերկրային, մարզային, ավտոնոմ մարզերի, շրջանային, ռայոնական և քաղաքային աշխատավորների պատգամավորների խորհուրդների գործադիր և կարգադրիչ մարմինները հանդիսանում են նրանց կողմից ընտրված գործադիր կոմիտեները, վորի կազմի մեջ մտնում են՝ նախագահը, նրա տեղակալները և անգամները:

ՀՈՒՎԱԾ 100. Փոքր բնակավայրերում աշխատավորների պատգամավորների գյուղական Խորհուրդների գործադիր և կարգադրիչ մարմինները հանդիսանում են միութենական հանրապետութիւնների Կոնստիտուցիաների համաձայն աշխատավորների կողմից ընտրված նախագահը և նրա տեղակալները:

ՀՈՒՎԱԾ 101. Աշխատավորների պատգամավորների խորհուրդների գործադիր մարմիններն անմիջականորեն հաշվետու յեն ինչպես աշխատավորների պատգամավորների այն խորհրդի առաջ, վորն ընտրել է նրանց, այնպես և աշխատավորների պատգամավորների վերապա խորհրդի գործադիր մարմնի առաջ:

ԴԱՏԱՐԱՆ ՅԵՎ ԴԱՏԱԽԱՁՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈՒՎԱԾ 102. Արդարադատութիւնը ԽՍՀՄ-ում իրականացվում է ԽՍՀ Միութեան Գերագույն Դատարանի, միութենական հանրապետութիւնների գերագույն դատարանների, յերկրային ու մարզային դատարանների, ավտոնոմ հանրապետութիւնների ու ավտոնոմ մարզերի դատարանների, ԽՍՀ Միութեան Գերագույն Խորհրդի վերջնամբ ստեղծվող ԽՍՀՄ-ի հատուկ դատարանների և ժողովրդական դատարանների միջոցով:

ՀՈՒՎԱԾ 103. Բոլոր դատարաններում գործերի քննարկումն իրագործվում է ժողովրդական ատենակալների մասնակցութեամբ, բացի որեւէ ու հատուկ նախատեսված դեպքերից:

ՀՈՒՎԱԾ 104. ԽՍՀ Միութեան Գերագույն Դատարանը հանդիսանում է բարձրագույն դատական մարմին: ԽՍՀ Միութեան Գերագույն Դատարանի վրա պարտավորութիւն է դրվում հսկել ԽՍՀՄ-ի և միութենական հանրապետութիւնների բոլոր դատական մարմինների գործունեութիւնը:

ՀՈՒՎԱԾ 105. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Դատարանը և ԽՍՀՄ-ի հատուկ դատարաններն ընտրվում են ԽՍՀՄ Գերագույն Խորհրդի կողմից 5 տարի ժամանակով:

ՀՈՒՎԱԾ 106. Միութենական հանրապետութիւնների Գերագույն դատարաններն ընտրվում են միութենական հանրապետութիւնների Գերագույն Խորհուրդների կողմից 5 տարի ժամանակով:

ՀՈՒՎԱԾ 107. Ավտոնոմ հանրապետութիւնների Գերագույն դատարաններն ընտրվում են ավտո-

նոմ հանրապետութիւնների Գերագույն Խորհուրդների կողմից 5 տարի ժամանակով:

ՀՈՒՎԱԾ 108. Յերկրային և մարզային դատարանները, ինքնավար մարզերի դատարաններն ընտրվում են աշխատավորների պատգամավորների, յերկրային կամ մարզային խորհուրդների կողմից 5 տարի ժամանակով:

ՀՈՒՎԱԾ 109. Ժողովրդական դատարաններն ընտրվում են ռայոնի աշխատավորների կողմից, ընդհանուր, ուղղակի և հավասար ընտրական իրավունքի հիման վրա գաղտնի քվեարկութեամբ — 3 տարի ժամանակով:

ՀՈՒՎԱԾ 110. Դատավարութիւնը տարվում է դաշնակից կամ ավտոնոմ հանրապետութեան կամ ավտոնոմ մարզի լեզվով, ապահովելով, վոր այդ լեզուն չտիրապետող անձնավորութիւնները թարգմանչի միջոցով լիովին ծանոթանան գործի նյութերին, նաև իրավունք ունենան դատարանում մայրենի լեզվով յելույթ ունենալ:

ՀՈՒՎԱԾ 111. Գործերի քննարկումը ԽՍՀՄ-ի բոլոր դատարաններում դոնբաց է, յեթ յոր որեւէ ու չի նախատեսված բացառութիւններ, ապահովելով մեղադրյալի համար պաշտպանվելու իրավունքը:

ՀՈՒՎԱԾ 112. Դատավորներն անկախ են և հպատակվում են միայն որեւէին:

ՀՈՒՎԱԾ 113. Բարձրագույն վերահսկողութիւնը՝ բոլոր ժողովրդական կոմիսարիատների և նրանց գերատեսչութեան տակ գտնվող հիմնարկների, առանձին պաշտոնական անձանց, ինչպես նաև ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիների կողմից որեւէները ճշգրիտ կերպով կատարելու նկատմամբ, դրվում է ԽՍՀ Միութեան Դատախազի վրա:

ՀՈՒՎԱԾ 114. ԽՍՀՄ-ի Դատախազը նշանակվում է ԽՍՀՄ Գերագույն Խորհրդի կողմից յոթ տարի ժամանակով:

ՀՈՒՎԱԾ 115. Հանրապետական, յերկրային, մարզային դատախազները, ինչպես նաև ավտոնոմ հանրապետությունների և ավտոնոմ մարզերի դատախազները նշանակվում են ԽՍՀՄ-ի Դատախազի կողմից 5 տարի ժամանակով:

ՀՈՒՎԱԾ 116. Ռայոնական դատախազները նշանակվում են միութենական հանրապետությունների դատախազների կողմից ԽՍՀՄ-ի Դատախազի հաստատությունում 5 տարի ժամանակով:

ՀՈՒՎԱԾ 117. Դատախազություն մարմիններն իրենց ֆունկցիաները (գործերը) կատարում են անկախ վորևե տեղական մարմնից, յենթարկվելով միայն ԽՍՀՄ-ի Դատախազին:

ԳԼՈՒԽ X.

ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ՀՈՒՎԱԾ 118. ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիներն ունեն աշխատանքի իրավունք, յերաշխավորված աշխատանք ստանալու իրավունք, ըստ վորում նրանց աշխատանքը պետք է վարձատրվի նրա քանակի ու վորակի համապատասխան:

Աշխատանքի իրավունքն ապահովվում է ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական կազմակերպություններ, յտրհրդային հասարակության արտադրողական ուժերի անշեղ աճմամբ, տնտեսական

ձգնաժամերի բացակայությամբ և գործազրկության վերացմամբ:

ՀՈՒՎԱԾ 119. ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիներն ունեն հանգստի իրավունք: Հանգստի իրավունքն ապահովվում է աշխատանքի ոըը բանվորների ճնշող մեծամասնություն համար մինչև յոթ ժամվա կրճատելով, բանվորների և ծառայողների համար տարեկան արձակուրդներ սահմանելով, աշխատավարձը պահպանելով հանդերձ, աշխատավորներին սպասարկելու համար՝ տրամադրելով սանատորիաների, հանգստյան տների, աղումքների լայն ցանցը:

ՀՈՒՎԱԾ 120. ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիները ծերություն ժամանակ, ինչպես նաև հիվանդության և աշխատունակությունը կորցնելու դեպքում ունեն նյութական ապահովության իրավունք:

Այդ իրավունքն ապահովվում է պետության հաշվին կատարվող բանվորների և ծառայողների սոցիալական ապահովության լայն գարգացմամբ, բժշկական ձրի ոգնություն, աշխատավորների ոգտագործման համար կուրորտների լայն ցանցը տրամադրելով:

ՀՈՒՎԱԾ 121. ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիներն ունեն կրթության իրավունք: Այդ իրավունքն ապահովվում է ընդհանուր, պարտադիր տարրական կրթությամբ, ձրի կրթությամբ, ներառյալ բարձրագույն կրթությունը, բարձրագույն դպրոցում սովորողների ճնշող մեծամասնությունը պետական թոշակների հատկացման սխտեմով, դպրոցներում մայրենի լեզվով սովորեցնելով, գործարաններում, սովխոդներում, մեքեն տրակտորային կայաններում և կոլխոզներում աշխատավորների համար ձրի արտադրական, տեխնիկական և ագրոտեխնիկական

ուսուցում կազմակերպելով:

ՀՈՒՎԱԾ 122. ԽՍՀՄ-ում կնոջը տրվում են տղամարդու հետ հավասար իրավունքներ տնտեսական, պետական, կուլտուրական և հասարակական-քաղաքական կյանքի բոլոր ասպարեզներում:

Կանանց այդ իրավունքների իրագործման հնարավորութիւնն ապահովվում է նրանով՝ վոր, տղամարդու հետ համահավասար, կնոջը վերապահվում է աշխատանքի, աշխատավարձի, հանգստի, սոցիալական ապահովութեան և կրթութեան իրավունք, ապահովվում է մոր և մանկան շահերի պետական պաշտպանութեամբ, հղիութեան դեպքում կնոջն արձակուրդ տրամադրելով՝ աշխատավարձը պահպանելով հանդերձ, ծննդատներին, մանկամստուրներին և մանկապարտեզների լայն ցանցով:

ՀՈՒՎԱԾ 123. ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիների իրավահավասարութիւնը, անկախ նրանց ազգութիւնից և ցեղից, տնտեսական, պետական, կուլտուրական և հասարակական-քաղաքական կյանքի բոլոր ասպարեզներում հանդիսանում է անխախտ որեւէ:

Քաղաքացիների իրավունքների վորեւէ ուղղակի կամ կողմնակի սահմանափակում, կամ ընդհակառակը, քաղաքացիների ցեղային կամ ազգային պատկանելութիւնից կախում ունեցող ուղղակի կամ կողմնակի առավելութիւններ սահմանելը, ինչպես և ցեղային կամ ազգային բացառիկութեան, կամ ատելութեան ու արհամարհանքի մասին յեղած ամեն մի քարոզը պատժվում է որեւէ:

ՀՈՒՎԱԾ 124. Նպատակ ունենալով ապահովել քաղաքացիների խղճի ազատութիւնը, ԽՍՀՄ-ում յեկեղեցին բաժանված է պետութիւնից և դպրո-

ցը՝ յեկեղեցուց: Բոլոր քաղաքացիներն ազատ են կրոնական ծեսերում և ազատ են հակակրոնական պրոպագանդում:

ՀՈՒՎԱԾ 125. Աշխատավորների շահերի համաձայն և սոցիալիստական իրավակարգի ամրացման նպատակով, ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիների համար յեղաշխտավորվում է.

- ա) խոսքի ազատութիւն,
- բ) մամուլի ազատութիւն,
- գ) ժողովների ու միտինգների ազատութիւն,
- դ) փողոցային յերթերի և ցույցերի ազատութիւն:

Քաղաքացիներին այդ իրավունքներն ապահովում են աշխատավորներին և նրանց կազմակերպութիւններին տրամադրելով տպարաններ, թղթի պաշարներ, հասարակական շենքեր, փողոցներ, կապի միջոցներ և նյութական այլ պայմաններ, վորոնք անհրաժեշտ են նրանց իրականացման համար:

ՀՈՒՎԱԾ 126. Աշխատավորների շահերին համապատասխան և ժողովրդական մասսաների կազմակերպչական ինքնագործունեութեան և քաղաքական ակտիվութեան զարգացման նպատակով ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիների համար ապահովվում է հասարակական կազմակերպութիւնների մեջ համախմբվելու իրավունքը—արհեստակցական միութիւններ, կոոպերատիվ միավորներ, յերիտասարդութեան կազմակերպութիւններ, սպորտային և պաշտպանողական կազմակերպութիւններ, կուլտուրական, տեսնիկական և գիտական ընկերութիւններ, իսկ բանվոր դասակարգի շարքերից և աշխատավորների այլ շերտերից ամենաակտիվ և գիտակից քաղաքացիները համախմբվում են ԽՍՀՄ-ի կոմունիստական կու-

աակցութեան մեջ, վորը հանդիսանում է աշխատավորներին առաջավոր ջոկատը՝ սոցիալիստական կարգերն ամրացնելու և զարգացնելու համար նրանց մղած պայքարում և իրենից ներկայացնում է աշխատավորներին բոլոր՝ թե հասարակական և թե պետական կազմակերպութունների ղեկավար կորիզը:

ՀՈՒՎԱԾ 127. ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիների համար ապահովվում է անձի անձեռնմխելիութուն: Վոչ-վոք չի կարող ձերբակալվել այլ կերպ, քան դատարանի վորոշմամբ կամ դատախազի սանկցիայով:

ՀՈՒՎԱԾ 128. Քաղաքացիների բնակարանի անձեռնմխելիութունն ու նամակագրութեան գաղտնիքը պահպանվում են որենքով:

ՀՈՒՎԱԾ 129. ԽՍՀՄ-ն ապաստանելու իրավունք է վերապահում ոտարերկրյա քաղաքացիներին, վորոնք հալածվում են աշխատավորների շահերի պաշտպանութեան համար կամ գիտական գործունեութեան կամ թե ազգային-ազատագրական պայքարի համար:

ՀՈՒՎԱԾ 130. ԽՍՀՄ-ի յուրաքանչյուր քաղաքացի պարտավոր է պահպանել Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութունների Միութեան Կոնստիտուցիան, կատարել որենքները, պահպանել աշխատանքի կարգապահութունը, ազնվորեն վերաբերվել հասարակական պարտականութեանը, հարգել սոցիալիստական համայնակեցութեան կանոնները:

ՀՈՒՎԱԾ 131. ԽՍՀՄ-ի յուրաքանչյուր քաղաքացի պարտավոր է պահպանել և ամրացնել հասարակական, սոցիալիստական սեփականութունը, վորպես խորհրդային կարգերի սրբազան և անձեռնմխելի հիմք, վորպես հայրենիքի հարստութեան ու

հզորութեան աղբյուր, վորպես բոլոր աշխատավորների ունեվոր ու կուլտուրական կյանքի աղբյուր:

Այն անձնավորութունները, վորոնք վոտնձգութուն կանեն հասարակական, սոցիալիստական սեփականութեան նկատմամբ, հանդիսանում են ժողովրդի թշնամիներ:

ՀՈՒՎԱԾ 132. Ընդհանուր զինվորական պարտականութունը հանդիսանում է որենք:

Զինվորական ծառայութունը Բանվորա-Գյուղացիական Կարմիր Բանակում, ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիների պատվավոր պարտականութունն է:

ՀՈՒՎԱԾ 133. Հայրենիքի պաշտպանութունը ԽՍՀՄ-ի յուրաքանչյուր քաղաքացու սրբազան պարտականութունն է: Հայրենիքի դավաճանութունը, յերդման խախտումը, թշնամու կողմն անցնելը, պետութեան ռազմական հզորութեան վնաս հասցնելը, ոտարերկրյա պետութունների ոգտին լրտեսութուն-կատարելը պատժվում են որենքի ամենայն խստութեամբ, վորպես ամենածանր վոճրագործութուն:

ԳԼՈՒԽ XI.

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՍԻՍԵՄԸ

ՀՈՒՎԱԾ 134. Պատգամավորների ընտրութուններն աշխատավորների պատգամավորների բոլոր խորհուրդների մեջ՝ ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդ-միութենական հանրապետութունների Գերագույն Խորհուրդներ, աշխատավորների պատգամավորների յերկրային և մարզային խորհուրդներ, ավտոնոմ հանրապետութունների Գերագույն Խորհուրդներ, ավտոնոմ մարզերի աշխատավորների պատգամավոր-

ների խորհուրդներ, շրջանային, ռայոնական, քաղաքային և գյուղական (ստանիցային, խուտորային, ղըլաղային, աուլային) աշխատավորների պատգամավորների խորհուրդներ, — ընտրողների կողմից կատարվում են ընդհանուր, հավասար և ուղղակի ընտրական իրավունքի հիման վրա գաղտնի քվեյարկությամբ:

ՀՈՒՎԱԾ 135. Պատգամավորների ընտրություններն ընդհանուր են — ԽՍՀՄ-ի բոլոր քաղաքացիները, վորոնց 18 տարին լրանում է ընտրությունների տարում, իրավունք ունեն մասնակցելու պատգամավորների ընտրություններին և ընտրվելուն՝ բացի խելագարներից և այն անձնավորություններից, վորոնք դատապարտված են դատարանով, զրկվելով ընտրական իրավունքներից:

ՀՈՒՎԱԾ 136. Պատգամավորների ընտրությունները հավասար են — յուրաքանչյուր քաղաքացի ունի իրավունք ընտրելու և ընտրվելու, անկախ ցեղային և ազգային պատկանելությունից, դավանանքից, կրթական ցենզից, նստակեցությունից, սոցիալական ծագումից, գույքային դրությունից և անցյալ գործունեյությունից:

ՀՈՒՎԱԾ 137. Կանայք տղամարդկանց հետ համահավասար իրավունք ունեն ընտրելու և ընտրվելու:

ՀՈՒՎԱԾ 138. Կարմիր բանակի շարքերում գտնված քաղաքացիները բոլոր քաղաքացիների հետ համահավասար իրավունք ունեն ընտրելու և ընտրվելու:

ՀՈՒՎԱԾ 139. Պատգամավորների ընտրություններն ուղղակի յեն — աշխատավորների պատգամավորների բոլոր խորհուրդների ընտրությունները,

սկսած աշխատավորների պատգամավորների գյուղական և քաղաքային խորհրդից, մինչև ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը, քաղաքացիները կատարում են անմիջապես ուղղակի ընտրությունների միջոցով:

ՀՈՒՎԱԾ 140. Պատգամավորների ընտրության ժամանակ քվեյարկությունը կատարվում է գաղտնի: ՀՈՒՎԱԾ 141. Ընտրությունների ժամանակ թեկնածուներն առաջադրվում են ըստ ընտրական շրջանների:

Թեկնածուներ առաջադրելու իրավունքն ապահովվում է աշխատավորների հասարակական կազմակերպություններին և ընկերություններին՝ կոմունիստական կուսակցական կազմակերպություններին, արհեստակցական միություններին, կոոպերատիվներին, յերիտասարդության կազմակերպություններին, կուլտուրական ընկերություններին:

ՀՈՒՎԱԾ 142. Յուրաքանչյուր պատգամավոր պարտավոր է հաշիվ տալ ընտրողների առաջ իր աշխատանքի մասին և աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի աշխատանքի մասին և ընտրողների մեծամասնության վորոշմամբ կարող է ամեն ժամանակ հետ կանչվել որեւքով սահմանված կարգով:

ՎՆՈՒՅ XII.

ԶԻՆԱՆՇԱՆԸ, ԴՐՈՇԸ, ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԸ

ՀՈՒՎԱԾ 143. Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության պետական զինանիշը բաղկացած է մուրճից ու մանգաղից՝ յերկրագնդի վրա, վորը պատկերված է արեգակի ճառագայթների միջև շրջանակված հասկերով, միութե-

նակսն հանրապետությունների լեզուներով գրված մակագրությամբ. «Պրովետարներ բոլոր յերկրների, միացեք»: Զինանշանի վերելում կա հնգածայր աստղ, ՀՈԴՎԱԾ 144. Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության պետական դրոշը բաղկացած է կարմիր քաթանից, վորի վերելի անկյունում՝ ձողիկի մոտ նկարված է մուրճ և մանգաղ, նրանց վերելում հնգածայր աստղով, շքանակված վոսկե յերիզով: Լայնությունը յերկարության համեմատությամբ 1 : 2:

ՀՈԴՎԱԾ 145. Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության մայրաքաղաքն է Մոսկվա քաղաքը:

ԳԼՈՒԽ XIII.

ԿՈՆԱՏԻՏՈՒՑԻԱՅԻ ՓՈՓՈԽՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

ՀՈԴՎԱԾ 146. ԽՍՀՄ-ի Կոնստիտուցիայի փոփոխումը կատարվում է միայն ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի վորոշմամբ, ընդունված նրա յուրաքանչյուր պալատում վոչ պակաս, քան ձայների յերկու յերրորդի մեծամասնությամբ:



«Ազգային գրադարան»



NL0206338

34687

ԳԻՆԸ 15 ԿՈՊ.
Цена 15 коп.

8/1936

На армянском языке

ПРОЕКТ КОНСТИТУЦИИ
(ОСНОВНОЙ ЗАКОН)
СОЮЗА ССР

АЗОВО-ЧЕРНОМОРСКОЕ КРАЕ
АРМЯНСКОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО „
Ростов н-Д Ворошиловский

Վ. Բ. Ս. Պ. Ա. Հ. Ե. Ս. Տ.
Ռուստով-Դոն, Մոսկովսկայա փող. № 55
ԳՐԱԿԵՆՏՐՈՆ (ԿՆԻԳՈՑԵՆՏՐ)

342(97)
m-11